

IN MEMORIAM

Prof.dr. Jendo A. Oosterhuis (1925-2014)

Op 13 februari 2014 overleed prof.dr. J.A. Oosterhuis, emeritus hoogleraar oogheelkunde aan de Rijksuniversiteit Leiden. Oosterhuis werd op 22 maart 1925 geboren in Amsterdam, waar zijn vader huisarts was. Hij bezocht het gymnasium in Amsterdam en studeerde geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam.

Van 1953 tot 1956 specialiseerde hij zich tot oogarts en in 1960 promoveerde hij op het proefschrift *Retinopathia diabetica*.

In 1962 zag hij op een diabetescongres in Engeland een nieuwe oogonderzoekstechniek, de fluorescentie-angiografie. Hij werd in Europa een pionier van deze beeldvormende techniek die veel inzicht heeft gegeven in de pathofysiologie van oogafwijkingen. Later vertelde Oosterhuis dat de eerste proefpersoon die hij in Amsterdam een intraveneuze fluoresceïne-injectie gaf direct omviel, waarna hij dacht dat de proefpersoon dood en zijn academische carrière beëindigd was.

Binnen een minuut stond de proefpersoon echter op en zei: 'Dat heb ik nou altijd, dat ik flauwval na een prik.'

In 1969 werd Oosterhuis benoemd tot hoogleraar oogheelkunde in Leiden waar hij met tomeloze energie aan de slag ging. Hij legde een database aan van fundusbeelden en fluorescentie-angiografie-opnamen voor onderwijs en wetenschap. Daarmee kon hij veel publiceren en zo werd de Leidse kliniek een internationaal centrum op het gebied van de medische retina. Als eerste in Nederland introduceerde Oosterhuis de kryptonlaserbehandeling van natte leeftijdsgebonden maculadegeneratie en

indocyanine-groen-angiografie om de choroidea zichtbaar te maken. In 1970 richtte hij de Nederlandse Fluorescentie Angiografie club (FAN-club) op en in 1973 de internationale FAN-club. Beide zijn nog steeds actieve clubs waar lastige casuïstiek en innovaties worden besproken.

Oosterhuis ontwikkelde ook een nieuwe diagnostiek voor oogmelanomen met fosfor-32 (^{32}P) in een tijd dat verwijdering van het aangedane oog de enige therapie was. Drama-

tisch was de patiënt met een bilateraal oogmelanoom. Oosterhuis verwijderde eerst het oog met de grootste tumor, maar toen het melanoom in het andere oog ging groeien wilde de patiënt nadrukkelijk dat ook het tweede oog werd verwijderd. De avond voor de operatie ging Oosterhuis bij de patiënt langs die vroeg of het licht in zijn kamer aan mocht blijven om nog één nacht te kunnen zien. Die opmerking bleef hangen en motiveerde Oosterhuis op zoek te gaan naar een oogsparende techniek. Die stap werd door Oosterhuis eind jaren 70 gezet met de introductie in Nederland van de oogsparende therapie van oogmelanomen met radio-

actieve applicatoren. Het zorgde voor een heftige controverse tussen voor- en tegenstanders. De laatste vreesden dat oogsparend behandelde patiënten eerder zouden overlijden door metastasen op afstand. Dat bleek niet het geval en deze behandeling wordt vandaag de dag wereldwijd toegepast.

Oosterhuis was medeoprichter van het Interuniversitair Oogheelkundig Instituut in Amsterdam en redacteur bij de Vereniging Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. In 1989 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Kort na zijn emeritaat verloor Oosterhuis zijn zoon door een noodlottig ongeluk tijdens een zeezeiltocht. Hij slaagde er met moeite in een nieuw evenwicht te vinden en hervatte zijn research op het gebied van de oogmelanomen. In die tijd bedacht en ontwikkelde hij de transpupillaire thermotherapie (bestraling van oogtumoren met infrarood laserlicht als adjuvante behandeling) hetgeen mondiaal navolging kreeg, ook bij behandeling van retinoblastomen.

Oosterhuis was een aimabel man, voor wie het gezin op de eerste en het werk op de tweede plaats kwam. Naast zeezeilen had hij als bijzondere hobby het opereren van dierenogen, variërend van kleine huisdieren tot een tijgerbaby uit diergaarde Blijdorp. Hij toverde een oude ambulance om in een camper, waarin hij na zijn emeritaat met zijn geliefde Nick vele reizen maakte. Het is voor ons als Leidse (oud)hoogleraren oogheelkunde een voorrecht Jendo gekend te hebben.

Caesar C. Sterk en Jan E.E. Keunen*

* Mede namens Gijs Vrensen, Nicoline Schalijs-Delfos en Gré Luijten